

Бевзюк М.,
*Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини*

РОЛЬ СІМ'Ї В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Реформування й удосконалення національної системи освіти, що відбувається внаслідок високої динамічності соціально-економічних процесів і трансформацій в Україні, потребує безперервного оновлення теоретико-методологічного підґрунтя цієї галузі [1].

На даному етапі організаційно-методичні засади навчального процесу у загальноосвітніх школах орієнтовані на дітей з типовим розвитком, і не враховують особливостей навчально-пізнавальної діяльності дітей з особливими освітніми потребами. Невідповідність форм і методів педагогічного впливу на таких дітей може створювати передумови для формування у них негативного ставлення до навчання, девіантної поведінки.

Приєднавшись до основних міжнародних договорів у сфері прав людини (Декларації ООН про права людини, Конвенцій ООН про права інвалідів, про права дитини), Україна як член міжнародного співтовариства бере участь у діяльності зі створення сприятливого для дітей з особливими потребами середовища, в якому гідний розвиток і захист їх прав забезпечується з дотриманням принципів демократії, рівності, миру, соціальної справедливості з урахуванням моральних засад та традиційних цінностей українського суспільства, спрямованих на зміцнення сім'ї та розвитку дітей.

Однією з актуальних проблем теорії та практики сучасної педагогіки є питання залучення сім'ї в навчально-виховний процес інклюзивної початкової школи. Адже від змісту і якості сімейного виховання сучасних дітей залежить доля майбутнього покоління, а, відтак, і всієї країни.

Сімейне виховання має величезне значення у навчально-виховному процесі інклюзивної початкової школи. Можна сказати, що це фундамент на якому будуватиметься все подальше життя дитини. І від того наскільки добротний, і твердий цей фундамент залежить дуже багато в долі людини.

«Сім'я» - це соціальне утворення, що має в кожному конкретно-історичному типі суспільства свою специфіку, свої традиції в національній культурі. Сім'я є природним середовищем первинної соціалізації дитини, джерелом її матеріальної та емоційної підтримки, засобом збереження і передання культурних цінностей [2].

Виховання дітей, формування особистості дитини з перших років її життя - основний обов'язок батьків. Вивчення родинного спілкування є

надзвичайно важливим як для розуміння чинників, що впливають на становлення особистості дитини. Про значущість цієї проблеми свідчить той факт, що багато психологічних теорій не обійшли увагою цю проблему, розглядаючи взаємовідносини батьків і дитини як важливе джерело дитячого розвитку.

Благополуччю дитини з особливими потребами в навчально-виховному процесі інклюзивної початкової школи великою мірою залежить від доброзичливої атмосфери і такої системи сімейних стосунків, яка дає почуття захищеності, любові і прийняття, стимулює і направляє її розвиток. Усвідомлюючи свою відповідальність за розвиток дитини з особливими потребами батьки беруть на себе основну турботу про її виховання та навчання.

Батьки і старші члени сім'ї добре знають особливості дитини з особливими потребами, можуть впливати на її почуття, закладають основу позитивного відношення до тих або інших сторін дійсності.

Дослідження А. Н. Леонтьєва, А. Р. Лурія, Д. Б. Ельконіна та інших показали, що психічний розвиток дитини визначається її емоційним контактом і особливостями співробітництва з батьками. Стиль відношення дорослих до дитини впливає не тільки на формування тенденції до певного стилю дитячої поведінки але й на психічне здоров'я дитини. Так, невпевненість дитини в позитивному відношенні до неї дорослого або, навпаки, впевненість саме в неактивній оцінці її як особистості, провокує пригнічену агресивність. Якщо дитина сприймає відношення дорослого до себе як негативне, то намагання дорослого викликати дитину на спілкування викликають у неї стан збентеження та занепокоєння. Тривалий дефіцит емоційно співзвучного спілкування навіть між одним з дорослих та дитиною породжує невпевненість останньої в позитивному відношенні до неї з боку дорослих взагалі, викликає почуття тривоги та відчуття емоційного неблагополуччя.

Отже, останнім часом в Україні активізувалася робота, спрямована на навчання та виховання дітей з особливими потребами. Найважливішим аспектом цієї адаптації є забезпечення умов для *отримання* ними якісної освіти та фахової підготовки відповідно до їхніх можливостей але, обов'язковою умовою успішності цього процесу є здатність вчителя інклюзивної початкової школи вибудувати відносини з батьками у формі активної взаємодії.

Список використаних джерел:

1. Конвенція ООН про права людини. <http://uk.wikipedia.org/wiki>.
2. Фіцула М. Виховання почуття відповідальності у дітей в умовах сім'ї // Директор школи. – 1999. – №7. – С. 2.